

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับเป็นเวลาที่ต่อเนื่องยาวนานที่มนุษย์เห็นความสำคัญของผู้นำและได้เริ่มทำการศึกษเกี่ยวกับผู้นำมาตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ ๑ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำตั้งแต่ยุคแรกเริ่มจนปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็น ๔ ยุค คือ ในยุคแรกนั้นเริ่มขึ้นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๕๐-๑๙๖๐ ได้มีกลุ่มทฤษฎีลักษณะผู้นำได้เริ่มทำการศึกษากองทัพบกสหรัฐอเมริกาโดยได้ทำการศึกษาวีธีคัดเลือกนายทหาร การศึกษาดังกล่าวได้จุดประกายให้เกิดความกระตือรือร้นสนใจในการทำวิจัยทางวิทยาศาสตร์อย่างจริงจัง ภายหลังสงครามนักวิจัยจึงได้เริ่มศึกษาเพื่อระบุลักษณะที่สำคัญๆ ของบุคคลซึ่งใช้แยกระหว่างบุคคลที่มีความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพออกจากบุคคลที่ไม่ใช่ผู้นำ ต่อมาในยุคที่ ๒ นั้นเริ่มตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๖๐-๑๙๗๐ ได้มีกลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมของผู้นำ นักวิชาการที่เห็นด้วยกับในแนวคิดนี้มีความเชื่อว่าความสำเร็จของผู้นำในการปฏิบัติงานมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับสิ่งที่เขาทำมากกว่า กล่าวคือ เชื่อว่าความสำเร็จของผู้นำมาจากสิ่งที่เขาทำมากกว่าลักษณะที่เขาเป็นและเชื่อว่าลักษณะเด่นเป็นสิ่งที่ติดตัวมาเปลี่ยนแปลงได้ยาก ในทางตรงกันข้ามเป็นไปได้ง่ายกว่าที่เราจะเรียนรู้พฤติกรรมที่ทำให้ผู้นำเหล่านั้นประสบความสำเร็จ งานวิจัยในระยะที่ ๒ จึงมุ่งเน้นการศึกษาพฤติกรรมผู้นำ คำถามสำคัญในกลุ่มนี้คือพฤติกรรมดี ๆ สำหรับผู้นำนั้นมีอะไรบ้าง ส่วนในยุคที่ ๓ เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๘๐-๑๙๙๐ ได้มีกลุ่มทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์มีแนวความคิดว่าผู้นำจะต้องสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างมีระบบจากสถานการณ์หนึ่งไปยังอีกสถานการณ์หนึ่งเพื่อความเหมาะสมทั้งสถานที่และเวลาซึ่งแตกต่างจากทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำและทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำที่อธิบายว่าลักษณะของผู้นำมีรูปแบบที่คงที่ตายตัว ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ทำให้เชื่อว่าการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพนั้นผู้นำจำเป็นต้องปรับแบบภาวะผู้นำของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ เหล่านั้น และในยุคที่ ๔ นั้นในช่วงกลางปี ค.ศ. ๑๙๗๐-๑๙๗๙ ได้มีกลุ่มทฤษฎีภาวะผู้นำบูรณาการได้มีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์การศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำ โดยได้มีการศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำแบบบูรณาการโดยได้นำเอาทฤษฎีคุณลักษณะ ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำและทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์เข้าด้วยกันเพื่อให้ได้รูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำนั้นเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งแห่งความสำเร็จของการทำหน้าที่ผู้นำคือการเป็นผู้ประกอบด้วย

คุณสมบัติที่เหมาะสมมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความต้องการของคนซึ่งความต้องการเป็นตัวกำหนดเป้าหมาย และทิศทางในการตัดสินใจถ้าเปลี่ยนความต้องการของคนได้ก็เปลี่ยนตัวของคนนั้นได้ผู้นำที่ดีจะช่วยให้คนพัฒนาความต้องการของตนทั้งในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลให้มีความต้องการที่ถูกต้องดีงาม และให้หมู่ชนมีการประสานความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพราะการพัฒนาความต้องการเป็นการพัฒนาความสุขของคนเพราะความสุขเกิดจากการสนองความต้องการถ้าหากเปลี่ยนความต้องการได้ก็เปลี่ยนวิธีการหาความสุขของเขาได้ด้วยเมื่อทำอะไรตรงกับความต้องการก็ทำให้เขาสนใจและมีความสุข คนก็จะร่วมมือทำอย่างเป็นไปเองโดยประสานกลมกลืนและเต็มใจจะหาทางทำให้สำเร็จพร้อมที่จะทำ และทำได้ง่ายแต่ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้นำกระทำการที่ผิดความต้องการของคนทั้งสองฝ่ายก็จะเป็นความสุขและสิ่งที่ยากจะสำเร็จ^๑

องค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำคือจรรยาบรรณของผู้นำหรือของผู้ปกครอง ในฝูงโคของแต่ละฝูงย่อมมีโคที่เป็นผู้นำและฝูงโคย่อมเดินตามโคหัวหน้านั้นฉันใด ในหมู่มนุษย์ก็ย่อมมีหัวหน้าเป็นผู้นำหมู่คณะและหมู่คณะนั้นย่อมดำเนินตามผู้ที่เป็นผู้นำฉันนั้น ผู้นำในหมู่มนุษย์เราเรียกว่านักปกครอง จะเป็นนักปกครองในระดับใดก็ตามก็ย่อมถือว่าเป็นผู้นำสังคมในระดับของตนทั้งสิ้น และยังจัดว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในสังคมนั้นๆ อาจนำสังคมของตนให้เจริญก้าวหน้าโดยไม่หยุดยั้งก็ได้ หรืออาจนำสังคมของตนให้ถึงความวิบัติล่มจมได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจริยธรรมสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนร่วมไปถึงนโยบายและวิธีการที่ผู้นำมาปกครองหรือบริหารหมู่คณะของตน^๒

ผู้นำนักปกครองควรมีจรรยาบรรณเป็นหลักในการปฏิบัตินั้นมีปฏิปทานักแน่นในจรรยาบรรณย่อมทำหน้าที่ในการปกครองเป็นอย่างดีและสามารถยกระดับฐานะของตนให้สูงขึ้นได้เรื่อยๆ ทั้งจะสามารถนำสังคมที่ตนปกครองอยู่ให้เกิดสันติสุขและพัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปได้ด้วย ในสังคมปัจจุบันนี้มีปัญหามากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน ปัญหาความขัดแย้งทางความคิดเรื่องการเมือง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นต้น สาเหตุของปัญหาต่างๆ ยากที่จะชี้ชัดลงไปได้ว่าเกิดมาจากสาเหตุใด ทั้งนี้เพราะปัญหาต่างๆ มีความซับซ้อนหลายประการยากที่จะตัดสินว่าเป็นปัญหาส่วนหนึ่งเพียงด้านเดียว การแก้ไขปัญหายิ่งเป็นเรื่องที่ยุ้งยากไม่่ง่ายนักต่อการจัดการได้อย่างถูกต้อง เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นประชาชนมักปิดความรับผิดชอบกลับโทษสถาบันปกครอง สถาบันครอบครัว สถาบันศึกษา หรือแม้แต่สถาบันศาสนา

^๑ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), “ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาคนพัฒนาประเทศ”, <www.dhammajak.net/board/viewtopic.php?t=1497-95k>, ออนไลน์ เข้าถึงเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๘.

^๒ พระบุญเรือง ฐิตธมโม, “การศึกษาวิเคราะห์ภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณีวิธีแก้ปัญหของพระพุทธเจ้า”, วิทยานิพนธ์ศาสนาสาตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย), ๒๕๕๙.

ความเป็นผู้นำในการบริหารงานมีปัจจัยต่างๆ ในการบริหารงานให้เกิดคุณภาพมีส่วนประกอบหลายประการ เช่น คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการต่างๆ ส่วนประกอบสำคัญที่สุด คือ คนเป็นผู้นำให้ทุกอย่างเกิดขึ้นเป็นปัจจัยที่สำคัญในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เพราะผู้นำเป็นศูนย์กลางรวมพลังในการใช้อำนาจหรืออิทธิพลในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความร่วมมือ เพื่อให้งานนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางเอาไว้ผลงานที่ได้ปฏิบัตินั้นย่อมส่งผลสะท้อนกลับมา ดังนั้นผู้นำจึงเป็นแกนกลางหรือหลักชัยในการดำเนินงานสามารถนำผู้ตามทั้งหลายหรือองค์กรก้าวไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ในสังคมไทยตามทัศนะในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการที่จะเป็นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามหลักพุทธธรรมด้วย จึงจะทำให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่นและเป็นผู้ตามที่ทำให้ความร่วมมือเพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ ผู้นำเชิงพุทธที่จะนำบุคคลอื่นนั้นในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นผู้มีความสำคัญมาก ยังมีกลุ่มบุคคลมากเท่าใดความสำคัญของผู้นำเชิงพุทธที่มีต่อสมาชิกยังมีความสำคัญมาก กลุ่มใดที่มีผู้นำเชิงพุทธที่ดีก็จะทำให้ผู้ตามนั้นดีไปด้วย ในทางตรงกันข้ามกับกลุ่มใดที่มีผู้นำเชิงพุทธที่ไม่ดีสมาชิกในกลุ่มก็ย่อมประสบกับความยากลำบากไปด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ในชนบทเป็นส่วนใหญ่มีจำนวนมากครอบคลุมพื้นที่เกือบทุกตำบล หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเข้มแข็งมีแนวทางที่ดีในการพัฒนา สามารถบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการสาธารณะได้อย่างครอบคลุมก็จะส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชนบท ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับการดูแลและเอาใจใส่ พัฒนาแก้ไขบรรเทาปัญหาต่างๆ อย่างทันที่ทันที่ อันจะนำไปสู่ความอยู่ดี มีสุขของประชาชนทั้งประเทศ และในทางตรงกันข้ามหากองค์การบริหารส่วนตำบลบริหารงานบกพร่องไม่มีประสิทธิภาพก็จะเกิดความเสียหายเกิดความสูญเสียแก่บ้านเมืองและประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง องค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้าก็เช่นเดียวกัน มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับคัดเลือกและได้รับความไว้วางใจจากประชาชนตำบลบุงน้ำเต้าให้บริหารงานเป็นสมัยที่ ๒ ทำให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า คนปัจจุบันมีภาวะผู้นำสูงสามารถบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ จึงสร้างความไว้วางใจจากประชาชนได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะศึกษาคุณสมบัติของภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้ทราบถึงคุณลักษณะของภาวะผู้นำที่พึงประสงค์และเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดการยอมรับของประชาชนตลอดจนบุคคลทั่วไป และเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมอันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับของภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบึงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบึงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบึงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๓ ปัญหาการวิจัยที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ระดับของภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบึงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบึงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ต่อภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบึงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“ภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบึงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” มีการกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการทบทวนเอกสารจากพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบึงน้ำเต้า ซึ่งประกอบด้วย ๑) ฉัมมัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ๒) อัตถัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล ๓) อัตตัญญตา ความเป็นผู้รู้จักตน ๔) มัตตัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ ๕) กาลัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาล ๖) ปริสสัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน ๗) ปุคคัลโปปรัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้ต่อเดือน

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีจำนวน ๖,๔๐๑ จากจำนวนประชากรทั้งหมดนี้มีประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๗๖ คน

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๙ รูป หรือคน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๕๘ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๕.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ ผู้นำ หมายถึง ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า

๑.๖.๒ การบริหารงาน หมายถึง การบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า

๑.๖.๓ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๖.๔ หลักสัปปุริสธรรม หมายถึง คุณธรรมของบุคคลสมบูรณ์แบบที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเป็นผู้ประกอบด้วยหลักธรรม ๗ ประการดังนี้

๑. อัมมัญญาตา หมายถึง ภาวะผู้นำที่แสดงถึงความเป็นผู้รู้จักเหตุ เช่น เป็นผู้เข้าใจระเบียบกฎเกณฑ์ของการบริหารกิจการของ อบต. เป็นผู้ที่ยึดหลักการและบริหารงานอย่างเป็นขั้นตอน เป็นนักวางแผน และจัดทำนโยบายสอดคล้องกับการบริหาร

๒. อัตถัญญาตา หมายถึง ภาวะผู้นำที่แสดงถึงความเป็นผู้รู้จักผล เช่น เป็นผู้ที่มีจุดมุ่งหมาย หรือมีเป้าหมายในการทำงาน เป็นนักพัฒนาที่มีการคิดโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ มาพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่อย่างสม่ำเสมอ และเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นไม่ว่าจะประสบปัญหาอะไร ก็ยังมีความพยายามที่จะขับเคลื่อนไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้

๓. อัตตัญญาตา หมายถึง ภาวะผู้นำที่แสดงถึงความเป็นผู้รู้จักตน เช่น เป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่ยึดด้วยภูมิความรู้ความสามารถ และมีความเชื่อมั่นในตนเองเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่น ขยัน อดทนเป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารี และมีความเสียสละ

๔. มัตตัญญาตา หมายถึง ภาวะผู้นำที่แสดงถึงความเป็นผู้รู้จักประมาณ เช่น กำหนดแผน หรือนโยบายมีความโปร่งใสสอดคล้องเหมาะสมและพอดี บริหารงบประมาณคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อองค์กร เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตบนวิถีแห่งความพอเพียง

๕. กาลัญญาตา หมายถึง ภาวะผู้นำที่แสดงถึงความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา เช่น จัดทำนโยบาย หรือโครงการเหมาะสมกับจังหวะและเวลา สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาก่อนและหลังได้ดีเป็นผู้ที่แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์

๖. ปริสัญญูตา หมายถึง ภาวะผู้นำที่แสดงถึงความเป็นผู้รู้จักชุมชน เช่นเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนและองค์กร เป็นนักประสานงานที่ดีกับทุกองค์กร และทุกภาคส่วน ให้มีความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชนและประชาชน

๗. บุคคลปโรปรัญญ หมายถึง ภาวะผู้นำที่แสดงถึงความเป็นผู้รู้จักบุคคลรู้ เช่นสามารถบรรจุ แต่งตั้งหรือจัดวางบุคคลได้เหมาะสมกับงาน ให้โอกาสและสนับสนุนคนที่มีความรู้ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม สามารถสื่อสารและประสานงานกับผู้ได้บังคับบัญชาได้ดี

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงระดับของภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงความเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๗.๔ ผลที่ได้รับจากการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนา ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่อื่นต่อไป